

48 . Mangalia | Comuna: Municipiul Mangalia | Județ: Constanța | Punct: Movila Neptun, Movila Dulcești; la 1 km vest de intersecția E87 (șoseaua Constanța-Mangalia) cu drumul 39C (intrarea spre Neptun), de o parte și de alta a drumului neasfaltat ce merge spre localitatea Vânători | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 60491.04

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca elenistică

Autori: Dan Ștefan, Maria-Magdalena Ștefan, Valeriu Sîrbu, Nicolae Alexandru, Diana Sonu, Mihai Ionescu

Instituții: Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național de Istorie a României, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Muzeul Municipiului București, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia

Nr. autorizație: 42

Data autorizăției: 2022-03-18

Raport de cercetare arheologică de la Mangalia jud. Constanța, Necropola tumulară, Puncte: Movila Neptun, Movila Dulcești

Raport

Campania de cercetări din 2022 s-a concentrat, ca și cea a anului precedent, pe periferia nordică a necropolei tumulare callatiene, aflată la 7 km depărtare de Poarta de Nord a orașului antic. În acest sector, în lungul drumului ce făcea legătura în antichitate între Callatis și Tomis, se individualizează în peisaj un grup coerent de șase movile funerare organizate pe două șiruri paralele – atât între ele cât și cu vechiul drum. Dimensiunile acestor movile variază, trei sunt foarte aplatizate, având mai puțin de 1 m înălțime (au și fost de astfel reperate prin fotografii aeriene și studii LiDAR), o a treia are 2 m înălțime (T4), iar alte două sunt monumentale: Movila Neptun (T6) are 5,50 m înălțime, 40 m diametru, în timp ce Movila Dulcești (T3), la 12 m înălțime și 75 m diametru, poate fi considerată una dintre cele mai mari din toată Tracia nord-estică.

În campania 2022 am explorat Movila Neptun – cea mai sudică a grupului tumular discutat aici. Aceasta acoperă un cavou unicameral de tip macedonean cunoscut încă din 1970, dar cercetat atunci și publicat doar sumar (Irimia 1983), rămas în paragină. Movila este în prezent acoperită de pădure tânără și subarboret dens, și suferă de pe urma deversărilor necontrolate de deșeuri menajere și de construcție ca multe zone din apropierea litoralului.

Obiectivele campaniei au fost: punerea în siguranță a construcției, curățarea interiorului de deșeuri până pe nivelul antic de călcare, acoperirea spărturii din boltă și, pe un alt plan - documentarea fațadei prin tehnici fotogrammetrice și LiDAR, dar și printr-o săpătură pentru a înțelege modul de realizare a accesului antic în cavou și pentru a contribui la stabilirea cronologiei construcției și a eventualelor etape de utilizare. În acest scop a fost deschisă o secțiune, S1-2022, de 18,5 m lungime și 4,50 m lățime, ce face legătura între marginea vestică a bolții și exteriorul movilei – pe direcția ENE-VSV încadrând stânga-dreapta urmele unei mai vechi săpături colmatate nedocumentate. O a doua secțiune (S2-2022 de 1,5 x 12,8 m, orientată aproape V-E) a fost deschisă aproximativ pandant (pe o axă aflată cu doar 1.5 m mai spre nord decât malul nordic al S1), pe latura opusă a movilei (în spatele cavoului).

Enumerăm câteva dintre rezultatele preliminare ale acestei cercetări aflată în curs:

- Cavoul a fost construit, ca și cel de la Documaci, la suprafața solului, nu în adâncime. Cota superioară absolută a nivelului de construcție este relativ unitară pe întreaga lungime a mantalei spre vest – 48,60 m în fața intrării în cavou, 48,30 m în limita vestică a mantalei.
- Nivelul de construcție este format din praf, așchii și fragmente de calcar (sub formă de pietricele. Acesta a fost identificat pe întreaga lățime a secțiunii și pe lungime de 4,4 m spre vest într-o formă compactă, apoi pe încă 8 m sub formă de pigmenți și pete rare distribuite la suprafața solului pe o cotă de

nivel similară – o suprafață considerabilă ce indică că o bună parte din cioplire s-a petrecut la fața locului.

- Din primii 4,40 m de la fațadă s-au recuperat din acest nivel de construcție câteva fragmente de amfore elenistice, în principiu atipice, dar și o bază de la ceea ce pare o amforă de Sinope databilă general în secolul III a. Chr., fără a se putea încadra mai precis.

- Cavoul nu a avut dromos. Cele două blocuri paralelipipedice prelucrate descoperite in situ în fața fațadei, din care unul în poziție verticală așezat în prelungirea intrării – stau pe pământul de deasupra pavaului și sunt încadrate în straturile oblice de construcție a mantalei ce se prelungesc neîntrerupt peste ele în pereții laterali ceea ce indică că blocurile au fost abandonate ulterior ridicării zidăriei, împreună cu alte resturi de construcție.

- Lipsa lentilelor de așchii de cioplire intercalate cu straturile de construcție în manta, pe lângă pereții cavoului, sugerează că acesta a fost ridicat – cel puțin în zona fațadei – complet în elevație nesușținut de pământ (contrar modelului documentat la Documaci sau Sboryanovo) mantaua fiind adăugată ulterior.

- Din stratigrafia disponibilă se observă două faze de asamblare a mantalei – o primă etapă de ridicare ce corespunde în mare înălțimii pereților cavoului, până la începutul bolții – aici lentilele de lut sunt mai scurte, mai groase și relativ orizontalizate; și o a doua – în principiu corespunzătoare bolții – formată dintr-o alternanță de straturi extrem de fine, centimetrice, mai lungi, cu o înclinare oblică evidentă – dinspre cavou spre exterior. Interfața dintre cele două forme de construcție a mantalei este marcată și de nivelul de săpare a câtorva gropi cu profil tronconic de dimensiuni diferite (cel puțin trei), din care una, surprinsă în profilul nordic, la 4,40 m vest de fațadă, măsoară 1,90 m adâncime și 1,50 m diametru. Această groapă a coborât exact până pe nivelul de construcție, dar nu l-a perforat. Nu a conținut niciun fel de material sau pigmenti, umplutura sa fiind extrem de afânată. Aceste gropi sunt antice, precedând cu puțin momentul asamblării finale a mantalei.

Informații suplimentare online

[Raportul 6909 din cronică.cimec.ro](https://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](https://mapserver.cimec.ro)
